
Uttrykket *watchful waiting* bør unngås

SPRÅKSPALTEN

REINO HEIKKILÄ

reihei@ous-hf.no

Reino Heikkilä er spesialist i onkologi og pensjonert seksjonsleder ved Avdeling for kreftbehandling, Oslo universitetssykehus.

SIGURD HØYE

Sigurd Høye er allmennlege, førsteamanuensis ved Universitetet i Oslo og leder av Antibiotikasenteret for primærmedisin.

PETTER GJERSVIK

Petter Gjersvik er medisinsk redaktør i Tidsskriftet, professor emeritus ved Universitetet i Oslo og medlem av Gruppe for norsk medisinsk fagspråk.

ERLEND HEM

erlend.hem@medisin.uio.no

Erlend Hem er professor ved Universitetet i Oslo, instituttsjef ved Legeforskningsinstituttet og leder av Gruppe for norsk medisinsk fagspråk.

Uttrykket *watchful waiting* kan ha flere betydninger, noe en direkte norsk oversettelse ikke vil bøte på. Vi anbefaler heller å bruke *aktiv oppfølging* og *aktiv overvåking* om pasienter som følges tett opp, og *symptomstyrt behandling* når behandlingsvalg gjøres på grunnlag av pasientens symptomer.

I klinisk praksis er det ofte hensiktsmessig å følge en pasients tilstand nøye og avvente aktiv behandling inntil symptomer eller andre sykdomstegn oppstår (1). Dette gjelder blant annet tilstander som kan gå over av seg selv, slik som banale infeksjoner, og sykdommer som utvikler seg langsomt, slik som visse former for kreft. En slik tilnærming omtales på engelsk som *watchful waiting* (1).

Uttrykket er imidlertid uklart. I MesH-termbasen defineres *watchful waiting* som en periode uten aktiv behandling mens man følger opp pasienten med gjentatte undersøkelser (2), slik man ofte gjør i allmennmedisinen. Innen onkologien er det imidlertid blitt vanlig å skille mellom *active surveillance* hos pasienter som er aktuelle for kurativ behandling, og *watchful waiting* hos pasienter i palliativ fase der man vil avvente eventuelle aktive tiltak (3). I det norske handlingsprogrammet for prostatakreft er disse uttrykkene oversatt med henholdsvis *aktiv overvåking* og *symptomstyrt behandling* (4). Uttrykket *watchful waiting* har altså fått ulike betydninger og bør derfor unngås eller i det minste brukes med varsomhet, også i engelskspråklige tekster.

Hvilke uttrykk bør så anvendes?

Alt som kan sies på engelsk, kan sies på norsk (5). Det finnes flere forslag til norske oversettelser av *watchful waiting*: *avventing under kontroll*, *avventende overvåking*, *avventing med oppfølging*, *avventende holdning*, *vente-og-se*, *regelmessig observasjon*, *aktiv overvåking*, *ekspekterende holdning*, *ekspekterende observasjon*, *aktiv ekspektans* (6). I allmennmedisinen brukes ofte uttrykket *vent-og-se-resept* når pasienten får resept på antibiotika med en beskjed om å begynne behandlingen først hvis symptomene vedvarer over en viss tid (7).

«Problemet er altså at uttrykket *watchful waiting* er blitt flertydig. Det kan derfor skape misforståelser og bør unngås»

Vaktsom venting er en direkte oversettelse av *watchful waiting* (8, 9), men dette uttrykket gir liten veiledning om hvor vaktsom man skal være og hva man skal vente på. En oversettelse bør være slik at den viser forskjellen på det å følge en pasient tett opp og det å velge behandling på grunnlag av pasientens symptomer. Det gjør ikke uttrykket *vaktsom venting*.

Problemet er altså at uttrykket *watchful waiting* er blitt flertydig. Det kan derfor skape misforståelser og bør unngås. Vi anbefaler heller å bruke uttrykk som *aktiv oppfølging* eller *aktiv overvåking* om pasienter som følges opp med kliniske kontroller og tester, og *symptomstyrt behandling* der valg av behandling gjøres på grunnlag av pasientens symptomer og plager.

REFERENCES

1. National Cancer Institute. Watchful waiting. <https://www.cancer.gov/publications/dictionaries/cancer-terms/def/watchful-waiting> Lest 10.10.2021.
2. The National Center for Biotechnology Information. Watchful waiting. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/mesh/?term=Watchful+Waiting> Lest 10.10.2021.
3. Miller S, Mobley D, Rathore C et al. Watchful waiting vs. active surveillance: Which treatment option is right for patients with localized prostate cancer? *Urol Nephrol Open Access J* 2018; 6: 173–6. [CrossRef]

4. Helsedirektoratet. Nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for diagnostikk, behandling og oppfølging av prostatakraft. <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/prostatakraft-handlingsprogram> Lest 10.10.2021.
5. Gjersvik P. Alt som kan sies på engelsk, kan sies på norsk. Tidsskr Nor Legeforen 2021; 141: 605. [PubMed][CrossRef]
6. Nasjonalbibliotekets digitalarkiv. Watchful waiting. <https://www.nb.no/search?q=%22watchful%20waiting%22> Lest 10.10.2021.
7. Antibiotikasenteret for primæremedisin. Vent-og-se-resept. <https://www.antibiotika.no/vent-og-se-resept/> Lest 23.8.2022.
8. Stor engelsk-norsk ordbok. Watchful. <https://www.ordnett.no/search?language=en&phrase=watchful> Lest 10.10.2021.
9. Bokmålsordboka. Vaktstom. <https://ordbokene.no/?OPP=vaktstomhttp://> Lest 10.10.2021.

Publisert: 25. januar 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.0581
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.